

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИБОРОМ НАПРЯМІВ РЕІНЖИНІРИНГУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Таранюк Л. М., канд. екон. наук, доцент

*Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна
E-mail: Lnt@ukr.net*

У статті розглянуто категорійну сутність поняття «методологія». Досліджено методологічні положення проведення реінжинірингу бізнес-процесів різними вченими-економістами. Розроблено механізм управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств. Визначено основні складові запропонованого механізму, до яких віднесено: загальні положення теорій технологічних змін та сучасних концепцій інноваційного розвитку, систему економічних законів, принципи вибору напрямів реінжинірингу бізнес-процесів; інформаційне та кадрове забезпечення проведення трансформацій; систему взаємоузгоджених комунікацій між суб'єктами реінжинірингу бізнес-процесів, методи та інструменти вибору напрямів радикального перепроєктування бізнес-процесів; систему оцінки та контролю за ефективною реалізацією обраного напрямку реінжинірингу бізнес-процесів.

Ключові слова: *реінжиніринг бізнес-процесів, підприємство, механізм, управління вибором, напрямки, метод, принцип.*

ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання промислові підприємства стикаються з проблемою адаптації до мінливих ринкових умов. В процесі даної адаптації виникають ряд протиріч між розробленими фундаментальними засадами радикальних перетворень і практичною реалізацією наукових розробок у цій області в діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання. У результаті процес докорінної перебудови бізнес-процесів у діяльності промислових підприємств не завжди забезпечується відповідним економічним потенціалом, який би підтримував конкурентоспроможність компаній на належному рівні в умовах структурних зрушень в економіці. Відставання реформування сфер господарювання у практичній діяльності підприємств значною мірою пояснюється недооцінкою суті управління радикальними трансформаціями, якими є реінжиніринг бізнес-процесів (РБП), ігноруванням методологічних принципів радикальних змін, відсутністю адаптивних механізмів управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів (МУВНРБП), які ґрунтуються на досягненні значного синергетичного ефекту. Тому виникає необхідність у розробці теоретико-методологічних засад управління вибором напрямів РБП, у результаті впровадження яких суб'єкт господарювання буде проходити адаптацію до мінливих ринкових умов більш ефективно, забезпечуючи високий рівень економічного потенціалу свого розвитку та конкурентоспроможності продукції як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

Питання методології РБП досліджували у своїх працях багато зарубіжних

та вітчизняних вчених. Серед них: Хаммер М., Чампі Д., Давенпорт Т., Кімбі Р., Манганеллі Р., Оболенські Н., Абдикеев Н., Блінов А., Виноградова О., Єліферов В., Железко Б., Мединський В., Рєпіна В., Тельнов Ю., Уткін Е., Череп А., Черемних О., Щєнніков С. В даних публікаціях висвітлено різне ставлення до проведення процесу реінжинірингу на виробництві, від удосконалення деяких сфер діяльності (клаптиковий РБП) до радикальної зміни структури всіх бізнес-процесів у компанії з урахуванням стратегії розвитку суб'єктів господарювання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. На підставі проаналізованих праць вчених-економістів, які відображали дослідження проведення РБП промислових підприємств, дослідженого досвіду впровадження реінжинірингу на виробництві в діяльності зарубіжних та вітчизняних промислових підприємств автором встановлено, що у багатьох випадках дослідження присвячувалися саме теоретичним питанням розвитку РБП промислових підприємств та аналізу процедури його реалізації. Питанням управління вибором напрямів РБП при його проведенні зовсім не приділяється необхідної уваги при проведенні наукових досліджень та їх практичної апробації на виробництві.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою даної статті є розробка теоретико-методологічних засад управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств в умовах структурних зрушень у промисловості.

Основні завдання, які поставлені автором статті: дослідити категорійну сутність поняття «методологія»; проаналізувати методологічні положення проведення РБП різними вченими-економістами; розробити механізм управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств; визначити основні складові запропонованого механізму, здійснити основні висновки за тематикою статті.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Досліджуючи теоретичний базис поняття «методологія», треба розглянути її сутність. Методологія науки в традиційному розумінні - це вчення про методи і процедури наукової діяльності, а також розділ загальної теорії пізнання (гносеології), особливо теорії наукового пізнання (єпістемології) та філософії науки. Методологія ділиться на змістовну і формальну. Змістовна методологія включає вивчення законів, теорій, структури наукового знання, критеріїв науковості та системи використовуваних методів дослідження. Формальна методологія пов'язана з аналізом методів дослідження з точки зору логічної структури і формалізованих підходів до побудови теоретичного знання, його істинності й аргументованості [1].

У словнику російської мови С. І. Ожегова та у словнику іноземних слів методологія означає: 1) вчення про науковий метод пізнання; 2) сукупність методів, які використовуються в окремих науках [2, 3].

Автором доведено, що методологія – це система теоретичних положень, законів, правил, принципів, дефініцій, методів, моделей, процедур, економічних інструментів та ефектів, що характеризують наукову діяльність.

Дослідимо більш детально методологію проведення реінжинірингу бізнес-процесів, яка запропонована провідними вченими-економістами.

Так Хаммер М., Чампі Д. у праці [4] вивчають методологію проведення РБП, яка заснована на перепроєктуванні БП компаній з «чистого аркушу», тобто ґрунтується на створенні моделі нових бізнес-процесів та ліквідації старих бізнес-процесів. Особливу увагу у методології РБП приділяється початковій фазі проведення РБП з урахуванням застосування нових ідей та принципів, які зорієнтовані на поглиблене дослідження початкових фаз реалізації РБП компаній.

Методологія РБП у праці вченого Давенпорта Т. заснована на розроблених принципах та методах перепроєктування бізнес-процесів, які ґрунтуються на активному впровадженні ІТ технологій та структуризації робочих операцій у просторі та часі в діяльності суб'єктів господарювання [5].

У праці вчених Еліферова В. Г. та Репіна В. В. [6, 7] при дослідженні методології РБП акцентується увага на методах моделювання бізнес-процесів, оцінки ефективності їх використання при проведенні реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств.

У праці Виноградової О. В. [8] методологія РБП досліджується через розробку концепції реінжинірингу бізнес-процесів підприємства торгівельної сфери, яка містить мету, об'єкт, предмет, принципи проведення реінжинірингу та методичний інструментарій, який характеризує загальні теоретико-методологічні основи реінжинірингу, управління, фінансів, маркетингу, логістики, інформаційних технологій.

У праці вітчизняних вчених-економістів Череп А. В., Потопи К. Л., Ткаченко О. В. [9] методологія РБП ґрунтується на наступних складових: розробці принципів, методів, процедур, які орієнтовані на детальну підготовку до проведення РБП підприємств харчової галузі, залученні методу аутсорсингу з метою зниження неефективної діяльності підприємства та впровадження методів аналізу помилок при проведенні РБП з метою зменшення економічного ризику його проведення.

Проаналізувавши праці як зарубіжних, так і вітчизняних вчених-економістів, які досліджували методологію проведення РБП, автором встановлено, що в них не наведені теоретико-методологічні засади управління вибором напрямів РБП промислових підприємств.

На підставі проаналізованих методологій розвитку реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств, автором розроблено теоретико-методологічні засади щодо реалізації механізму управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств, який містить: загальні положення теорій технологічних змін та сучасних концепцій інноваційного розвитку, систему економічних законів, принципи вибору його напрямів; інформаційне та кадрове забезпечення проведення трансформацій; систему взаємоузгоджених комунікацій між суб'єктами реінжинірингу бізнес-процесів, яка базується на обґрунтуванні функціоналу компетенцій, оцінці позитивних та негативних індикаторів зворотних зв'язків між суб'єктами бізнес-процесів, що дозволяє визначити суб'єкти для реалізації реінжинірингу бізнес-процесів; методи та інструменти вибору напрямів радикального перепроєктування бізнес-процесів; систему оцінки та контролю за ефективною

реалізацією обраного напрямку реінжинірингу бізнес-процесів.

Дослідимо запропоновані елементи наукової новизни більш детально. Треба зазначити, що базисом для формування МУВНРБП повинні стати елементи змістовної методології, а саме закони, теорії, структури наукового знання у вигляді принципів. Досліджуючи еволюцію теорій інноваційного розвитку підприємств, треба зазначити, що теоретико-методологічне підґрунтя до МУВНРБП становлять саме теорії технологічних змін та сучасні концепції інноваційного розвитку. Автор стверджує, що саме дані теорії технологічних змін та сучасні концепції інноваційного розвитку характеризують парадигму структурних зрушень у промисловості і можуть бути основою для формування механізму управління вибором напрямів РБП. Теорії структурних зрушень доповнюються певними законами, які характеризують змістовну методологію і відображають певні правила та норми поведінки системи, за якими буде реалізовуватися МУВНРБП. До даних законів автор пропонує віднести:

- *закон вартості*. В системі управління вибором напрямів РБП даний закон характеризує визначення вартості: впровадження МУВНРБП, перепроектування бізнес-процесів при обраному напрямку проведення РБП, залучення кадрів у систему управління вибором напрямів РБП, впровадження ІТ забезпечення на реалізацію МУВНРБП промислових підприємств;

- *закон адекватності*. При реалізації МУВНРБП необхідно формування системи продуктивних сил, яка являє собою співробітників команди РБП, засобів праці (ІТ забезпечення), предметів праці, науки та виробничих відносин, які характеризуються формою власності (приватною, колективною, суспільною, інтернаціональною) при проведенні напрямів РБП. Автор стверджує, що даний зв'язок повинен підвищити рівень керованості МУВНРБП та мати зворотні зв'язки для підвищення рівня комунікацій між складовими МУВНРБП промислових підприємств;

- *закон зростання потреб*. В реалізації МУВНРБП цей закон характеризує взаємозв'язок людської діяльності та сукупність суспільних відносин, що виникають при проведенні РБП. Працівник є суб'єктом керуючої системи організаційного забезпечення МУВНРБП, тому впроваджуючи механізми навчання персоналу, підвищення кваліфікації з урахування рівня НТП на виробництві, підвищується ступінь кваліфікації та готовності персоналу проваджувати МУВНРБП у діяльності промислових підприємств;

- *закон економії часу* – В контексті реалізації МУВНРБП закон економії часу характеризує впровадження нових інформаційних технологій, ефективного використання робочої сили та засобів виробництва, підвищення соціально-технічного рівня працівників, внаслідок чого з'являється суттєва економія часу на функціонування перепроектованих бізнес-процесів у діяльності промислових підприємств;

- *закон планомірного розвитку економіки*. При реалізації МУВНРБП даний закон характеризує впровадження автоматизованих систем управління та контролю за вибором і реалізацією напрямів РБП на промисловому підприємстві та впровадження механізмів державного регулювання трансформаційних процесів у виробничій сфері, шляхом фінансування з державного бюджету програм РБП промислових підприємств на державному та регіональному рівнях;

- *закон попиту і пропозиції*. При впровадженні МУВНРБП даний закон має велике значення, так як обираючи консультативну підтримку власники та виконавча дирекція підприємства повинні визначити ціновий попит та цінові пропозиції консалтингових фірм, які беруть участь у МУВНРБП та проведенні обраних напрямів РБП у діяльності промислових підприємств з метою прийняття рішення щодо реалізації МУВНРБП власними силами чи застосовуючи аутсорсинг, враховуючи ринкові коливання цін на послуги його суб'єктів.

Перейдемо до розробки наступної складової змістовної методології проведення РБП, якою є принципи вибору напрямів РБП при реалізації МУВНРБП.

Відзначимо, що основні принципи проведення напрямів РБП було розвинуто автором у першому розділі дисертаційної роботи, тому розробимо саме принципи, за якими можна здійснювати ефективний вибір напрямів РБП. Автор стверджує, що принципи визначаються з дослідження законів, закономірностей та економічних явищ і впливають на функціонування та розвиток економічної системи в цілому. Принцип відображає основне правило діяльності та властивості економічних процесів. Тому автор пропонує систему принципів вибору напрямів РБП систематизувати у наступні блоки, які характеризують певні властивості проведення МУВНРБП промислових підприємств. До даних блоків принципів автор відносить:

- блок принципів оптимальності вибору напрямів РБП;
- блок принципів об'єктивності вибору напрямів РБП;
- блок принципів цілеспрямованості вибору напрямів РБП.

Автор стверджує, що формування принципів вибору напрямів РБП спонукає до створення норм та правил управління даним вибором, що забезпечує системність у впровадженні МУВНРБП.

Перейдемо до розробки організаційного забезпечення реалізації МУВНРБП, до яких автор відносить інформаційне забезпечення, кадрове забезпечення та систему взаємоузгоджених комунікацій між суб'єктами реінжинірингу бізнес-процесів.

Розробка реінжинірингу бізнес-процесів та реалізація обраних напрямів його проведення в діяльності промислових підприємств передбачає своєчасне та якісне інформаційне забезпечення по кожному з етапів його проведення. В той же час в існуючій практиці не достатньо розроблена система організаційних заходів, що визначають умови впровадження ІТ – забезпечення при реалізації МУВНРБП. Автором запропоновано застосування системного підходу до інформаційного забезпечення механізму управління вибором напрямів РБП.

Тактичні цілі інформаційних технологій – це підвищення продуктивності, економія фінансів, підготовка обґрунтованих рішень. Стратегічна мета інформаційних технологій – ефективний менеджмент, можливість своєчасно реагувати на динаміку, створювати, підтримувати і поглиблювати конкурентну перевагу [10].

Кадрове забезпечення реалізації МУВНРБП формується з наступних кадрів, до основного складу яких відносяться: власники бізнес-процесів,

керівники команди РБП, процесні менеджери, технічні співробітники. Дані співробітники і проводять вибір напрямів РБП.

Система взаємоузгоджених комунікацій між суб'єктами реінжинірингу бізнес-процесів базується на обґрунтуванні функціоналу компетенцій, оцінці позитивних та негативних індикаторів зворотних зв'язків між суб'єктами бізнес-процесів, що дозволяє визначити суб'єкти для реалізації реінжинірингу бізнес-процесів. Функціонал компетенцій суб'єктів РБП запропоновано визначити на: корпоративні, трудові, функціональні, ключові, загальні, спеціальні. Дані види компетенцій є необхідними для визначення функціональних обов'язків між суб'єктами РБП при реалізації МУВНРБП. Запропонована оцінка позитивних та негативних індикаторів зворотних зв'язків між суб'єктами бізнес-процесів необхідна для визначення позитивних та негативних сторін роботи потенційних суб'єктів РБП з метою визначення конкретних виконавців реалізації МУВНРБП.

Розвиваючи методичний інструментарій реінжинірингових заходів у контексті управління вибором його напрямів, треба зазначити, що його автором представлено у наступному вигляді:

- методи об'єктно-орієнтованого моделювання;
- методи CASE-технологій;
- методи інженерії знань;
- методи імітаційного моделювання процесів;
- методи швидкої розробки додатків RAD (Rapid Application Development);
- методи моделювання у середовищі «ARIS»;
- методи вартісного аналізу;
- методи визначення ефективності напрямів РБП;
- критеріальні методи;
- метод моделювання РБП із застосуванням нейромережних технологій;
- метод оцінки рівня ризикованості напрямів РБП;
- метод вибору стратегічних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів;
- метод експрес-оцінювання.

Розглянемо дані методичні підходи більш детально.

Методи об'єктно-орієнтованого моделювання визнано сьогодні базовою методологією BPR. У контексті реалізації МУВНРБП пропонується використання даних методів в умовах коли можна визначити моделі напрямів РБП, змодельовати їх проведення з метою прийняття управлінського рішення щодо вибору напрямів РБП промислових підприємств.

Методи CASE-технологій використовувалися в реінжинірингу практично з моменту його появи. При реалізації МУВНРБП пропонується використання даних методів при впровадженні автоматизації системи вибору напрямів РБП з необхідністю програмної обробки економічної інформації, яка впливає на вибір напрямів РБП, формування прогнозів результативності проведення обраного напрямів РБП промислових підприємств.

Методи імітаційного моделювання процесів. Побудова реальних імітаційних моделей це досить трудомісткий процес, а їх детальний аналіз, що виходить за рамки простого збору статистики за термінами і вартостями, часто вимагає від користувача спеціальної підготовки [11]. При проведенні МУВНРБП пропонується використовувати дані методи, які допоможуть більш

точно моделювати сценарії проведення РБП за відповідними напрямками як на стадії проектування РБП (вибір напрямку), так і на стадії реалізації видів РБП промислових підприємств.

Методи інженерії знань При реалізації МУВНРБП пропонується використання даних методів, які можуть бути необхідними при узагальненні інформації, яка є неповною, або застарілою і використання її в системі вибору напрямів РБП.

Методи швидкої розробки додатків RAD (Rapid Application Development). При проведенні МУВНРБП пропонується дані методи, які можуть бути необхідними при безперервному проведенні обраного напрямку РБП, коли необхідно змінити напрям РБП через незадовільні економічні показники його проведення або суттєво знизити час проведення обраного напрямку РБП на промислових підприємствах.

Методи моделювання у середовищі «ARIS». Методи ARIS Toolset – інструменти, які розраховані на багато користувачів при проведенні аналізу робочих процесів підприємств, що підтримує розробку складних інформаційних систем і супроводжує весь цикл розробки «аналіз – проектування – реалізація» [12].

При реалізації МУВНРБП пропонується використання даних методів при умові коли необхідно для моделювання бізнес-процесів, які підлягають перепроєктуванню з урахуванням невеликого терміну на проведення даних заходів (експрес-проектування). Дані моделі можуть бути необхідними при визначенні оптимального напрямку перепроєктування бізнес-процесів.

Методи вартісного аналізу. При реалізації МУВНРБП пропонується використання даних методів, які можуть бути необхідними при визначенні вартості робіт щодо впровадження системи вибору напрямів РБП та подальшої їх реалізації в діяльності промислових підприємств, яка полягає у визначенні кошторису робіт щодо управління вибором напрямів РБП та перепроєктування бізнес-процесів на виробництві.

Крім зазначених елементів формальної методології реалізації МУВНРБП автором розвинуті наступні методи, які також можуть бути використані в даному механізмі.

Методи визначення ефективності напрямів РБП. Дані методи в реалізації МУВНРБП пропонується використовувати при визначенні ефективності напрямів РБП промислових підприємств з метою їх вибору. До даних методів автор відносить:

- методичний підхід до визначення інтегрального показника рівня економічного потенціалу підприємства для оцінки впливу реінжинірингу бізнес-процесів на його величину. При використанні даного методу можна визначити рівень економічного потенціалу розвитку промислового підприємства при обранні відповідного напрямку РБП;

- метод оцінки економічного ефекту проведення систематичного реінжинірингу бізнес-процесів при управлінні вибором ефективних його напрямів на основі застосування правил ESIA.

Метод моделювання реінжинірингу бізнес-процесів із застосуванням нейромережових технологій. Розвиток даного методичного підходу при реалізації МУВНРБП заснований на методі інструментарію нейромережових

технологій, який полягає в формуванні моделі у вигляді цільової функції капітальних та поточних витрат за напрямками проведення РБП промислових підприємств. Даний метод містить елементи теорії нечіткої логіки і полягає в обґрунтуванні вибору ефективних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств на основі витратного та результатного підходів.

Критеріальні методи. При реалізації МУВНРБП дані методи пропонується використовувати при визначенні критеріальної бази показників оцінки необхідності, прогнозованої ефективності напрямку РБП та аналізу фактичної ефективності реалізації обраних напрямів РБП промислових підприємств. Методи містять наступні розроблені та розвинуті автором підходи:

- критеріальна база ранжування проектів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств на основі економічних параметрів (чиста поточна вартість, внутрішня норма дохідності, рентабельність інвестицій, строк окупності, коефіцієнт ефективності інвестицій);

- системи критеріїв визначення доцільності та прогнозованої ефективності проведення обраного напрямку реінжинірингу бізнес-процесів.

Метод оцінки рівня ризикованості напрямів РБП. При реалізації МУВНРБП даний метод передбачається використовувати при оцінці рівня ризикованості проектів РБП промислових підприємств, які містять різні напрями його проведення з метою визначення найменш ризикованих видів проведення РБП у діяльності суб'єктів господарювання.

Метод вибору стратегічних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів. При реалізації МУВНРБП даний метод передбачається проводити при виборі стратегічних напрямів РБП використовуючи розроблену систему показників SWOT-аналізу.

Метод експрес-оцінювання. При реалізації МУВНРБП даний метод передбачається проводити при експрес-оцінюванні вибору напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств на основі запропонованих груп показників результативності, витратності, тривалості, якості, фрагментації, обіговості коштів, стійкості та відбору найбільш суттєвих з показників кожної групи за принципом Парето з метою вибору напрямів реінжинірингу бізнес-процесів.

Також крім методичного забезпечення реалізації МУВНРБП автором розроблено систему інструментів даного механізму, до яких входять організаційні важелі проведення даного механізму. До даних організаційних важелів автор відносить такі:

- *стратегічне прогнозування* – система прогнозів розробки та реалізації стратегій на основі яких формується концепція проведення МУВНРБП. Вплив даного організаційного важелю необхідно ретельно досліджувати персоналу РБП при здійсненні вибору напрямів РБП, отже даний вибір напрямів РБП тісно пов'язаний з розробленими і реалізованими стратегіями діяльності суб'єктів господарювання;

- *планування* – система дій по формуванню бюджету реалізації МУВНРБП, створення планів по визначенню джерел фінансування заходів з РБП промислових підприємств, планів кадрового, матеріального забезпечення проведення МУВНРБП;

- *моделювання напрямів РБП* – система дій по формуванню системи комплексного моделювання напрямів РБП з метою визначення оптимальних з них для подальшої реалізації в діяльності промислових підприємств. Комплексне моделювання включає створення моделей бізнес-процесів за всіма сферами господарювання промислових підприємств з метою визначення основних з них, які будуть перепроєктовуватися;

- *інвестування* – система фінансування МУВНРБП, яка містить залучення власних та позичкових коштів на проведення системи вибору напрямів РБП промислових підприємств. Створення механізмів пошуку інвестора для фінансування реінжинірингових заходів;

- *оцінювання системи ризик-менеджменту РБП* – дане оцінювання при реалізації МУВНРБП полягає в проведенні аналізу підсистем: інформаційно-аналітичного забезпечення формування ризиків на відповідних етапах реінжинірингу бізнес-процесів, аналітичного виявлення ризиків внаслідок управлінської діяльності при реінжинірингу бізнес-процесів; забезпечення процесу ризик-менеджменту реінжинірингу бізнес-процесів з метою визначення основних ризиків та засобів їх протидії при проведенні РБП промислових підприємств;

- *формування системи впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на управління вибором напрямів РБП, яка заснована на елементах концепції X-інжинірингу* – система при реалізації МУВНРБП, яка містить елементи концепції X-ІБП та ґрунтується на оцінці впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на управління вибором напрямів РБП промислових підприємств;

- *моніторинг напрямів РБП* – система контролю за проведенням обраних напрямів РБП на виробництві з моніторингом показників економічної ефективності обраного напрямку РБП та коригування у випадку необхідності відповідних заходів обраного напрямку РБП промислових підприємств.

Також до інструментів МУВНРБП автором запропоновано системи економічних інструментів, до яких відносять:

- *платежі* – фінансування реалізації МУВНРБП та виплати дивідендів інвесторам від прибутку, який одержаний від проведення обраного напрямку РБП промислових підприємств,

- *штрафи* – платежі за порушення процедури проведення МУВНРБП, договірної дисципліни отримання значних економічних збитків суб'єктом господарювання в ході неякісного консультування з боку консалтингових компаній, які є учасниками процесу РБП промислових підприємств;

- *субсидія* – цільова безповоротна допомога в грошовій чи натуральній формі, що надається за рахунок коштів державного бюджету або інших недержавних фондів економічним суб'єктам, які здійснюють управління вибором напрямів РБП та їх подальшого проведення;

- *дотація* – грошова допомога чи інші види допомоги за рахунок державних чи інших джерел, які надаються юридичним та фізичним особам для покриття збитків від неефективної реалізації МУВНРБП;

- *податок* – формування спрощеної системи оподаткування у вигляді: податкових пільг, податкових канікул суб'єктам, які здійснюють реалізацію МУВНРБП;

- *грант* – створення грантової підтримки заходів з провадження реінжинірингу бізнес-процесів у промисловості з метою активізації реалізації МУВНРБП на промислових підприємствах;

- *кредит* – формування системи кредитування МУВНРБП, яка є привабливою для всіх учасників процесу РБП і спонукає до активізації як суб'єктів малого, середнього, так і великого бізнесу у проведенні напрямів РБП на своїй базі;

- *премія* – формування ефективного кадрового забезпечення реалізації МУВНРБП за рахунок системи преміальних винагород співробітників за результатами проведення напрямів РБП промислових підприємств;

- *ціна* – система заходів впливу на економічні інтереси суб'єктів РБП, основним результуючим механізмом якої є цілеспрямоване зменшення цін на матеріальне забезпечення проведення РБП промислових підприємств задля підвищення загальної економічної ефективності проведення обраного напрямів РБП.

Останнім елементом МУВНРБП є формування системи оцінки та контролю за ефективною реалізацією обраного напрямів реінжинірингу бізнес-процесів. До даної системи автор відносить:

- *система економічних параметрів* (чиста поточна вартість, внутрішня норма дохідності, рентабельність інвестицій, строк окупності, коефіцієнт ефективності інвестицій) з урахуванням часової варіативності та рівня ризикованості, що відображає напрями проведення реінжинірингу бізнес-процесів. За допомогою даних параметрів можна визначити рівень дохідності проектів обраного напрямів РБП промислових підприємств;

- *інтегральний показник рівня економічного потенціалу* підприємства для оцінки впливу реінжинірингу бізнес-процесів на його величину. Даний інтегральний показник необхідний для прийняття висновку стосовно ефективності проведення обраного напрямів РБП промислових підприємств;

- *перевірка показників відповідності критеріальним значенням.*

В ході розробки МУВНРБП відмічено особливу роль у реалізації даного механізму при перепроєктуванні бізнес-процесів промислових підприємств, успішна реалізація якого сприяє ефективному проведенні трансформацій на виробництві та пришвидшує адаптацію підприємств до мінливих ринкових умов.

ВИСНОВКИ

В ході проведеного дослідження зроблено наступні висновки.

1. Доведено, що методологія – це система теоретичних положень, законів, правил, принципів, дефініцій, методів, моделей, процедур, економічних інструментів та ефектів, що характеризують наукову діяльність.

2. Проаналізовано методології проведення РБП різними вченими–економістами на підставі чого автором сформовано необхідність в розробці МУВНРБП промислових підприємств.

3. Розроблено теоретико-методологічні засади щодо реалізації механізму управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств, який містить: загальні положення теорій технологічних змін та сучасних концепцій інноваційного розвитку, систему економічних законів, принципи вибору його напрямів; інформаційне та кадрове забезпечення

проведення трансформацій; систему взаємоузгоджених комунікацій між суб'єктами реінжинірингу бізнес-процесів; методи та інструменти вибору напрямів радикального перепроектування бізнес-процесів; систему оцінки та контролю за ефективною реалізацією обраного напрямку реінжинірингу бізнес-процесів.

SUMMARY

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF THE SELECTION CONTROL LINES OF BUSINESS PROCESS REENGINEERING INDUSTRIAL ENTERPRISES

Taraniuk L. N.

*Sumy State University,
2, Rymkovo-Korsakova St., 40007, Sumy, Ukraine
E-mail: Lnt@ukr.net*

In the article the categorical nature of the term "methodology". Methodological provision of business process reengineering various scientists and economists. A mechanism of selection of areas of business process reengineering industry. The main components of the proposed mechanism, which include: general provisions theories of technological changes and modern concepts of innovation development, the system of economic laws, principles of choice of directions of business process reengineering; Information and staffing of transformation; coordinated communication system between the actors reengineering business processes, methods and tools for selecting areas of a radical redesign of business processes; assessment and control system for the effective implementation of the chosen direction of business process reengineering.

Keywords: business process reengineering, enterprise, mechanism, management selection, direction, methods, principles.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Wikipedia: E-Dictionary of Economics [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Методология_науки.htm – Назва з екрану.
2. Словарь русского языка С.И.Ожегова / [ред.-упоряд. Н.Ю.Шведова]. – М.: Русский язык, 1988. – С.282.
3. Словарь иностранных слов. –14-е вид., оновл. – М.: Русский язык, 1987. – С.308.
4. Хаммер М. Реінжиніринг корпорації: маніфест революції в бізнесі / М. Хаммер, Д.Чампі. – СПб., 2000. – 332 с.
5. Davenport T. H. Process innovation: reengineering work through information technology / Т. Н. Davenport. – Boston, MA: Harvard Business School Press, 1993. – 337р.
6. Елиферов В.Г. Бизнес-процессы: регламентация и управление / В.Г. Елиферов, В.В. Репин. – М.: Инфа-М, 2005. – 319с.
7. Репин В. В. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов / В. В.Репин, В. Г. Елифаров. – М.: РИА «Стандарты и качество», 2006. – 407 с.
8. Виноградова О.В. Реінжиніринг бізнес – процесів торговельних підприємств: монографія / О.В. Виноградова. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. – 183 с.
9. Череп А.В. Реінжиніринг – філософія управління підприємством харчової промисловості: монографія / А.В. Череп, К.Л. Потопа, О.В. Ткаченко. – К.: Кондор, 2009. – 368 с.
10. Таранюк Л.Н. Методические подходы к совершенствованию процессов управления с использованием информационных систем в условиях трансформационной экономике / Л. Н.Таранюк, К. В. Таранюк, Н. В. Манжос // Матеріали доповідей восьмої Всеукраїнської наукової конференції: «Екологічний менеджмент у загальній системі управління», м.Суми, 22–23 квітня 2008 р. – Суми: Вид-во «СумДУ», 2008. – С.131– 134.
11. Шоган Г.І. Економічний інструментарій формування екологічного підприємництва: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.08.01 / Шоган Галина Іванівна; Сумський держ. ун-т.– 1999. – 21 с.
12. Каменнова М. Моделирование бизнеса. Методология ARIS / М. Каменнова, А. Громов, М. Ферапонтов, А. Шматалюк. — М. : Серебряные нити, 2001. – 327 с.

Надійшла до редакції 2 квітня 2015 р.